

לפארק, ושם היא רצה ומשחקת, יוצרת קשר רים עם ילדים, ומעסיקה את עצמה. בחורף, כשאי-אפשר לצאת מהבית, היא אינה מסוגלת להעסיק את עצמה, ורוצה שיי שחקו איתה כל הזמן. כך קורה גם בשבתות כבוקר. ההורים אינם מסוגלים לעשות שום דבר, אפילו לא לקרוא עיתון בשקט, כי רותם דורשת דברים כל הזמן.

הגב אמר שבדרך-כלל הוא מתדר עם רותם מצוין, שאם הם לא יוצאים החוצה, הוא משחק איתה בבית או קורא לה סיפורים. לזמן רות יש פעמים שהיא רוצה וצריך לעשות דברים אחרים, אבל אינו יכול.

אני כועס עליה לפעמים, אמר האב, כשהיא מגזימה עם שחר או כשהיא מתחילה לזרוק צעצועים. אז אני אומר לה שזה לא נעים מה שהיא עושה או שאני צועק עליה שתפסיק מייד, או שאני לוקח אותה ושם אר תה בחדר שלה, ושם היא ממשיכה לבכות. היא יודעת שהיא לא יוצאת מהחדר עד שהיא מפסיקה לבכות. וכשהיא קוראת לי, אני אומר לה שאני אענה לה רק כשתפסיק לבכות. ואז, לאט-לאט, היא נרגעת.

מיקרים כאלה קורים בממוצע שלוש פעמים שבוע. אני לא שולח אותה לחדר על כל דבר, כי אני משתדל שזה יהיה מכובד. שהיא תבין שהיא באמת לא היתה בסדר.

שלושיות: פעמיים בשבוע אחרי-הצהר רים אני הולכת לחוגים, ואז אורי נשאר לבד עם הילדים. כשאנחנו איתם ביחד, אנחנו משי תולים שאיש מאיתנו לא יתערב במה שהיא חר אומר, עושה או מחליט עם הילדים. כרבי רים העקרונים אנחנו ממיידיעים, אבל הדי רך לפעמים שונה, כי לי יש הרבה פחות סבלי-נות מאשר לאורי. אני מתעצבנת הרבה יותר ממני, ומרגיז אותי שרותם כל הזמן מפעילה אותי.

אז מגיע הערב והיא צריכה להיכנס לאמ-בטיה. ומתחיל סיפור חדש, אבל האמבטיה זה כבר עניין של האבא.

אורי: היא לא רוצה להיכנס לאמבטיה. קודם כל היא מבררת אם צריך לחפוף את הראש, ואני שולח אותה לשאול את אמא. אם מתברר לה שהיא צריכה לחפוף את הראש, היא מתחילה לעשות שצנות, ובזמן חפיפת-הראש היא בוכה וצועקת. אבל גם אם לא צריך לחפוף את הראש, היא לא מוכנה להיכנס לאמבטיה, והיא ממציאה אלף תרי צרכים למה לא להיכנס להתרחץ. בסוף אני מכניס אותה בכוח או במשיחק. כשהיא כבר באמבטיה, קשה מאוד להוציא אותה משם. אחרי האמבטיה אנחנו מנסים לעשות איתה הסכם. אנחנו אומרים לה שתסתכל על השעון, וכשהחוג גיעי השעה מסוימת, היא תלך לישון, ואם לא, נצטרך לקחת אותה בכוח. אז היא מבטיחה, אבל כשמגיעה השעה, היא לא רוצה ללכת לישון.

כשהיא כבר במיטה, היא מתחילה בסיר-רת-בבקשות: מים, פיפי, לכסות אותה, המוצץ נפל. אחרי-כך היא מתפשטת, ובאה להראות לנו שהיא תפוסה. אחרי-כך היא קוראת לנו, ואם משהו מאיתנו לא בא, היא מתחילה לצ-רות. אם אנחנו סוגרים את דלת החדר שלה היא נבהלת ומתחילה לבכות וקמה לפתוח את הדלת, ומבקשת שלא נסגור אותה שוב.

אמא מרביצה לפעמים

ב שלב הזה עובו ההורים את האולם, ואת מקומם על הבימה תפסה רותם, תב הדי. אחי יותם: רותם, אתה כועסת לפעמים על אמא?

רותם: אני כועסת על אמא שהיא עושה דבר רע ומרביצה לי כל היום.

אחי יותם: מה את עושה שהיא מרביצה לך בטוסיק?

רותם: אני עושה לה חץ וקשת.

אחי יותם: ואת פוגעת בה?

רותם: לא, אני עומדת חרוק ממנה, כי אני לא רוצה שהיא תרביץ לי.

אחי יותם: גם על אבא את כועסת לפ-פעמים?

רותם: אבא לא כועס, לפעמים הוא אר-הב אותי כשהוא כועס.

אחי יותם: ואמא לא אוהבת אותך כש-היא כועסת?

רותם: גם כשהיא כועסת.

אחי יותם: ואת לפעמים לא אוהבת את-אמא?

רותם: לא.

אחי יותם: לפעמים את יותר חזקה ממ-נה?

רותם: כן.

אחי יותם: ואם תהיי יותר חזקה ממנה, את תרביצי לה?

רותם: לא.

ההורים חזרו לאולם, ואחי יותם סיכם: שלומית ספירה שהדברים התחילו להסת-דר, ואז פתאום חלה נסיגה בחזרה למאבק-הכוח. אני חושב שמה שקרה הוא ששלומית לא היתה די עיקבית. מאבקיות אינם נר-בעים מזה שההורים מתחילים בכוח, הם נובעים מזה שההורים מתחילים בחולשה.

למשך זמן רב. אלא שהבעיה היא שההורים רואים שהמצב השתפר, והם מרפים קצת, והילדים חוזרים לסדר. כשהיא קמה ובאה רותם מתחילה בבוקר. כשהיא קמה ובאה למיטה של אמא, היא כאילו אומרת לעצמה: עכשיו אני אתן לאמא שלי הוראות, והיא תעשה מה שאני אומר לה. לכן הדבר הראשון שהיא מבקשת זה שאמא שלה תכסה אותה.

אפשר לומר לה כשהיא באה בבוקר: בבוקר טוב רותם, בואי תכסי אותי. שתלמד לתת תחל לקבל. אם היא לא רוצה, אפשר לומר לה שזה יהיה מאוד נעים לך אם היא תכסה אותך.

רותם היא ילדה מאוד חזקה, ורוצה להר-אות לאמא שלה שהיא תגיד לה מה לעשות. היא רוצה שאמא שלה תתעסק רק איתה, תסי-פל רק בה, ותשליכ אליה ותעשה שבילה כל מיני דברים. וכשהיא לא רוצה לעזור לא-מא שלה לערוך את השולחן, היא אומרת ש-היא לא מרגישה טוב.

נכון שכוח חשוב לרותם, אבל היא נראית יותר כילדה הדורשת תשומת-לב בלתי-פוס-ית.

איך ליצאת ממאבקי-כוח

ב שבל מאבקי-כוח דרושים שניים. בשביל ליצאת ממאבקי-כוח מספיק אחד, שהחליט שלא להיאבק עוד.

הצד המחליט שלא להיאבק צריך לבדוק מה הם מרכיבי-הסיכוח הנמ-צאים בשליטתו. ניסח למרכיבים אלה, הוא מחליט מה הוא יכול לעשות. הוא מחליט עד כמה הוא רוצה ללכת לקראת הצד השני, היכן הגבולות שלו ומה אינו מוכן לעשות. לעולם אין טעם להחליט מה צריך לעשות הצד השני, שהרי על-ידי אין לנו שליטה.

בשלב הבא צריך הצד היוצא מהמילחמה להודיע בבהירות ובאדיבות על כוונותיו, ובשלב האחרון לא נותר לו אלא לבצע אותן בעיקביות. מי שרוצה לסיים את המאבק ינסה לחדר אותות של חיבה וידידות בנושאים שאינם שנויים במחלוקת.

ניקה, למשל, את השעו שבה קמה רותם משנת אחרי-הצהריים. אין כל טעם שאמא תאמר לה: את לא תבקשי יותר מדבר אחד! שהרי רותם היא המחליטה מה היא מבקשת, ולא אמא. אין גם טעם לנעוץ על רותם, כשהיא מבקשת בכל רגע משהו אחר, להיכנע לה ולתת לה. מוטב שאמא תחליט כמה דברים היא מוכנה לתת, ותודיע על-ידי לרותם בחיובות.

אם רותם תבקש יותר ממה שאמא מוכנה לתת, אמא פשוט לא תיתן לה, אבל היא תישאר ידידותית.

אין כל טעם שאנחנו נחליט מה צריכים הפלסטינים לרצות, או לעשות. אנחנו יכולים להחליט רק מה אנחנו מוכנים לתת, או לעשות. אנחנו גם יכולים להודיע על כך באדיבות, ולבצע.

ההחלטות שלנו תושפענה, בוודאי, מן השאלה עד כמה חשוב לנו ליצאת ממאבקי-כוח.

הד"ר ספוק המפורסם, שפירסם את סיפור לטיפול בתינוקות ובלילים לפני יותר מ-30 שנה, הציע או הצעה שנראית לנו כטעות. הוא הציע שלא להגביל ילדים עד גיל שנתיים. לתת להם חופש מוחלט. אנחנו חושבים שקר-דם כל כדאי להציב גבולות, ורק אחרי-כך לית חופש.

מי שיועד מהם הגבולות, מה מותר ומה אסור, אפשר לסמוך עליו. אם אין לך גבולות ואתה לא יודע, אי-אפשר לסמוך על-ידי, לך שיש לו גבולות, יודע שאי-אפשר לחצות לבד את הכביש. ואז הוא יכול לשאול, למשל: אמא, נכון שאסור לחצות לבד את הכביש?

זה סימן שהוא יודע, שיש לו גבולות. אצל חלק הארי של הנוער, שמגיע אלינו להתייעצות ולטיפול, אין אחריות ואין גבולות. הם עושים מה שבראש שלהם" וזה הדי-סימה שלהם. הם לא מתאמנו בגבולות. לכן מאבקי-כוח הם מאוד נפוצים, כי כשי-נים הראשונות של הילד, ההורים מראים חול-שה מתוך כוונות טובות, והם רוצים שהילד יהיה מאושר, שהיה לו קל. לעיתים קרובות מורבר בילד הנכבד. כשיש שני ילדים זה כבר יותר קשה שלא להציב גבולות, ואז פתאום מגבילים את הגורל.

העיקביות חשובה

אם רותם חזרה למאבקי-כוח, סימן ש-שלומית היתה פחות עיקבית. כשהילד רואה שהחורה נעשה רך יותר, זה פיתוי גדול כשבילו. לכן ההורים צריכים להיות עיקביים

אפשר לשים לה בצלחת עוגייה אחת או שתיים, והוהו. האמא קובעת מה תהיה המנה שלה כבוקר, והוהו. אם היא מבקשת עוד, אפשר לומר לה פעם אחת: אני מצטערת. להיכנס איתה לוויכוחים ולהסברים יהיה מתן תשר-מתלב מיותרת. כדאי שהשיחות עם הילדים יהיו מוגבלות לשעות נעימות ולנושאים נעי-מים.

חשוב שהאמא תקבע את הסדר ותתחיל בבוקר.

בפיג'מה לבן

אחרי-כך ההלבשה: אפשר לשאול אר-הת פעם אחת אם היא רוצה להתלבש. אם היא עונה בחיוב, יופי. אם לא, אז היא תלך לבן בפיג'מה, ואת כל הבגדים תיקח איתה בשקית. לא להיכנס איתה למיילחמות ולא לתת תשומת-לב מיותרת. אם היא לא רוצה להתלבש, שום ויכוח. אפשר להכין מראש שקית לבגדים, ולשלוח אותה בפיג'מה לבן. כדאי להכין לבן כי אז את הגנת, שזה לא יבוא עליה בהפתעה.

א-אפשר להשאיר אותה לבד בבית, לכן לא כדאי לומר לה: אם את לא מתלבשת, את לא באה.

אם היא יכולה להישאר בבית עם מישוה, או אפשר לומר לה, ואם היא אינה רוצה להת-לבש, אפשר ללכת ולהשאיר אותה. יכול להי-יות שהיא תבכה, וזה בסדר. כך היא תתלונן שהיא לא הצליחה, ואנחנו מעוניינים שהיא לא תצליח במניפולציות שלה.

כך יכולה להיפתר המילחמה על ההלבשה בבוקר. בהדרגתיות מתאימה, ולא בבוקר, אפי-שר לומר לה: אני אמא שלך, ואני אוהבת אותך, ואני לא רוצה לריב איתך.

וכך, אם היא לא רוצה להתלבש, לקחת אותה בפיג'מה ועם שקית הבגדים ביד, ולא לומר לה על כך מילה. אם היא לא רוצה ללכת כך, אפשר לקחת אותה על הידיים. אבל להרים אותה בצורה נכונה, לא בכוח. להרים אותה מתחת לכתייהשתי ולחבק אותה וללטף אותה כשהיא בוכה ולקחת אותה, אבל שזה לא ייראה כוח. לא למשוך אותה ולא לחסוב אותה.

זה יהיה שימוש נכון בתוצאה הגיונית ש-האמא יוזמת. האמא מוכנה לזה, היא אינה מופתעת, ולכן אינה מתרגזת. מראש היא מר-נעת את כל המאבקים והמילחמות. את תדעי-מה לפניך, את תהיי היוזמת, את החלטת, יש לפניך תוכנית, ולכן תהיי סבלנית.

את עניין ההלבשה פשוט תורידו מסדר-היום, אל תיכנסו לזה. תשאלו אותה פעם אחת אם היא רוצה להתלבש. אם היא רוצה, טוב. אם היא לא רוצה, אין צורך לומר מילה. לא להגיד לה: אם לא תתלבשי, אז... כי היא יודעת שצריך להתלבש. חשוב שלא להיכנס איתה למאבקי-כוח.

ילדים לומדים שכלל שהם מפריעים יותר, הם מקבלים יותר תשומת-לב. אז צריך לתת לה תשומת-לב, אבל לא כשהיא מפריעה. בצורה זאת, אם היא לא רוצה שידברו איתה על הגוף, אז לא צריך לדבר איתה. אפשר לש-אול אותה: רוצה לספר לי על הגוף? יכול להיות שהיא תגיד שהיא לא רוצה לספר, ור-כול להיות שהיא תגיד שהיא רוצה לספר, ומותר לה לבחור.

אחרי-כך אפשר לטפל בשעה שהיא קמה משנת-הצהריים ומבקשת אלף דברים. אפשר להגיד לה: את יכולה לבקש דבר אחר: בננה, תפוח, שני תפוחים. וזהו.

התרומה של אורי, האבא, תהיה לעורר איתה לשחק לבד בחוץ, ולומר לה שגם בבית היא יכולה לשחק לבד, כמו בחוץ, ולעורר אותה. כי אם היא מבקשת לבד בחוץ, זה אומר שהיא כן יכולה להסתדר לבד, אבל לא בבית. זה מראה שאין מה לדאוג שהיא לא יכולה להסתדר לבד.

בבית זה יותר חשוב מהכל, כי בהתפתחות של הילדים הדבר המשפיע והקובע ביותר הוא היחסים בבית. אם בבית היא לא יכולה להסתדר לבד, העניין הזה יכול להביא בקלות לכעטים, לחוסר-סבלנות ואפילו לדחייה. לכן כדאי לעזור לה, במיוחד שהיא הראתה שהיא כן יכולה.